

„Még idén ülésezik a Kulturális Tanács”

Interjú Arató Gergely államtitkárral

– Megalakult, de eddig szinte nem ülésezett a Nemzetiségi Kulturális Tanács. Államtitkár úr lát-e lehetőséget arra, hogy még az idei évben ülésezni fog a Tanács?

– Tervezzük azt, hogy, még az idén összehívjuk a Nemzetiségi Kulturális Tanácsot, erre akkor kerülhet sor, ha már látjuk, hogy milyen költségvetési források állnak a tárca rendelkezésére. A költségvetés tervezete az Országgyűlés előtt van, de a vita még előttünk áll, illetve addig is folynak belső egyeztetések, tárgyalások a részletekről.

– Működött 2004-ben egy évig a Nemzeti Kulturális Alapnál (NKA) egy Ideiglenes Nemzetiségi Kollégium is. Támogatásával igen értékes kiadványok születtek, programok valósultak meg. Elképzelhetőnek tartja, hogy 2008-ban ez a Kollégium megint felálljon?

– Ez a kérdés nyilvánvalóan egyik témája lesz, lehet a Nemzetiségi Kulturális Tanács ülésének, ott kell majd megbeszelnünk, hogyan működjön egy ilyen Kollégium. Megint csak azt tudom mondani, hogy ez is költségvetésfüggő. Az elmúlt években nem rendelkezett a Nemzeti Kulturális Alap olyan pénzforrással, melyből az ideiglenes kollégiumot működtetni tudta volna. Hogy mi lesz 2008-ban, erre a költségvetési számok, keretek ismeretében tudok válaszolni. Annyi bizonyos, hogy az NKA szerepel a költségvetés tervezetében, nincs szó az adójogszabályok megváltoztatásáról és az NKA megszüntetéséről, sőt, szándékunkban áll, hogy újra létrejöjjön egy ilyen kollégium, de erről konkrétan akkor tudok csak beszélni, amikor a szükséges költségvetési számok, keretek ismertek lesznek.

– Munkájában igen nagy területet fog át, melyek azok a speciális feladatok, melyek Önhez tartoznak?

– Államtitkárként természetesen a minisztérium egészét felügyelem, de speciálisan hozzám tartozik a határon túli magyarok oktatási és kulturális tevékenysége, valamint a romák és hátrányos helyzetűek integrálása oktatási és kulturális területen egyaránt. Ez persze több ponton érintkezik a hazai

nemzetiségek oktatási és kulturális kérdéseivel. Úgy ítéltük meg, hogy a hazai nemzetiségek kultúrája szerves része a magyarországi kultúrának, így szervezetileg is a kulturális szakterület része. A nemzetiségek kultúrája speciális, hiszen kötődik az anyaországok kultúrájához és a magyar kultúrához is.

– 2007 az egyenlő esélyek, 2008 a kultúrák párbeszédének, sokszínűségének éve lesz...

– A határon túli magyarok esetében azoknak a programoknak az ösztönzése a legfontosabb, amelyek a kulturális párbeszédet szorgalmazzák a határon túliak és Magyarország, a határon túli alkotók párbeszédét egymás között, illetve a kultúrák párbeszédét abban az országban, amelyben élnek. Ehhez a programhoz tartoznak, hogy csupán néhány programot mondjak, a Kisvárdai Színházi Találkozó, az Égtájak program vagy az a kulturális bemutatkozó, mely idén augusztus 20-án indult el. A roma kultúra esetében kettős feladatot kell ellátnunk, erre keressük a lehetőséget. Az egyik az igen tehetséges, kiemelkedő alkotók bemutatásának és bemutatkozásának lehetősége, megerősítése a többségi kultúrában. Másrészt azokat a tevékenységeket erősítjük, melyek önálló identitásképző erővel rendelkeznek. A Minisztérium és az Országos Cigány Önkormányzat között folynak tárgyalások arról, hogyan lehet minderre megfelelő roma kulturális centrumot létrehozni. Bizonyos, hogy egy ilyen projekt megvalósításához össze kell hangolni a forrásokat, gondolok itt az Unió pályázatokra, az OCÖ és a Minisztérium pénzeszközeire.

A roma oktatás területén nem egy-két éves programokról van szó, hiszen az oktatás évek óta intenzíven foglalkozik a szegregáció kérdésével, a kiszámítható és szabályozott feltételrendszer megvalósításával. Ilyen szempontból nagyon jelentősek azok az esélyegyenlőségi tervek, melyek most készülnek. A kérdés másik, igen jelentős szintje, melyre a Nemzeti Fejlesztési Tervben 40 milliárd forintos forrás van elkülönítve, ez az integrált oktatást befogadó intézmények alkalmassá tétele a feladatra, azaz arra, hogy minden gyermek jó, illetve megfelelő körül-

mények között tanulhasson. A befogadó óvodákat, iskolákat kell alkalmassá tenni arra, hogy az integrált oktatás hatékony és sikeres legyen.

– Tud-e már Államtitkár úr mondani valamit arról, hogy a 2008-as évben milyen pénzügyi kondíciókra számíthatnak a nemzetiségek?

– A jövő évben a közkultúrára a tervek szerint hasonló összegeket szán a költségvetés, mint az előző évben, minden más, amit most mondanék, elhamarkodott előrejelzés lenne. Várjuk meg a költségvetési vitát és annak lezárását a Parlamentben.

Mayer Éva

Esély a roma iskolák minőségi oktatására

A Nyílt Társadalom Intézet EU Monitoring and Advocacy Programja (EUMAP) keretében „A romák minőségi oktatáshoz való egyenlő mértékű hozzájárása, Magyarország” címmel jelent meg nemrég az az országjelentés, amely a 2005-2015 Roma Integráció Évtizede programban résztvevő kilenc ország részvételével készült. Az átfogó elemzés tartalmazza az alapvető oktatási mutatókat, valamint a fő korlátokat, amelyek megakadályozzák a magyar romákat abban, hogy élhessenek a minőségi oktatáshoz való hozzájárás lehetőségével.

A jelentés – amely az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyermekeknek Alapítvány együttműködésével készült – bemutatja, hogy Magyarországon sok roma gyereknek továbbra is hátrányos megkülönböztetéssel, elkülönítéssel vagy kirekesztéssel kell szembesülnie az oktatás területén. A kirekesztés hivatalosan törvényellenes Magyarországon. A kutatás mégis azt jelzi, hogy a roma gyerekek száma az elkülönített iskolákban és osztályokban az elmúlt tizenöt év alatt folyamatos emelkedést mutat.

Anélkül, hogy a jelentés szélesebb összefüggéseiben említést tenne a földrajzi elszigeteltségről, szegénységről és nélkülözésről, melyben a gyerekek élnek, egyértelművé teszi, hogy az oktatás terén az integráció nem lehet sikeres. Farkas Lilla, a jelentés társszerzője szerint: „amikor a roma és nincstelen gyermekek számára elérhető minőségi oktatásról beszélünk, sürgető szükség van arra, hogy a pedagógusokat átképezzék a modern tanítási technikák terén, s újragondolják az urbanizációs politikával kapcsolatos terveket. A valós egyenlő hozzáférés biztosításához, az intézkedéseknek többet kell elérniük ott, ahol az egész közösség kirekesztett és elszigetelt”.

A jelentés rávilágít a hatékony tanfelügyelet hiányára is. A régió más országaival ellentétben Magyarországon nincs egy olyan átfogó rendszer, amely ellenőrzi egy adott iskola megfelelőségét oktatási törvénynek, ehelyett igazságszolgáltatási jogkörükben a helyi önkormányzatok felelősek az iskolák gyakor-

latban történő ellenőrzéséért. A jelentés szerint a helyi önkormányzatok által elvégzett vizsgálatok nem képesek olyan problémákat felismerni, mint a szegregáció, de egy olyan példát is felhoz, amikor is az Országos Köznevelési Értékelési és Vizsgaközpont – amely korlátozott felügyeleti jogkörrel rendelkező hazai intézmény – szintén képtelen volt elítélni a szegregációt egy olyan helyzetben, ahol az magától értetődő volt.

A jelentéshez három esettanulmány – *Csököly, Ónod, Tiszabura* – is készült. Ezekben súlyos hiányosságokra mutatnak rá az osztályokban oktató pedagógusok képzettségét és támogatottságát illetően. Az állandó támogatáshoz és folyamatos képzéshez való hozzájárulás nélkül a jelentés érvelése szerint a tanárok továbbra is a XIX. századi módszerekkel fogják tanítani a XXI. század gyermekeit.

A monitoring jelentéshez, a magyar kormányhoz címezett negyvennégy részletes és konkrét ajánlás is társul, hogy ezzel is hozzájáruljon a magyarországi roma gyerekek jobb jövőjéhez. Az EUMAP jelentései a civil társadalom által végzett megfigyelés fontosságát hangsúlyozzák, és az emberi jogokhoz, valamint a jogállamisághoz kapcsolódóan bátorítják a kormányzati és nem kormányzati szereplők közötti közvetlen párbeszédet. A jelentéseket a megfigyelt országból származó független szakértők készítik. A Romák minőségi oktatáshoz való egyenlő mértékű hozzájárása címmel megjelenő jelentéssorozat korábbi, az európai romák helyzetével, a kisebbségvédelem témájával foglalkozó EUMAP jelentésekre épül. A jelentés az OSI Education Support Programjával (ESP) és Roma Participation Programjával (RPP) közösen készült.

A teljes jelentések angol és a különböző nyelvekre lefordított változata elérhető a www.eumap.org honlapon. A magyar jelentés: „A romák minőségi oktatáshoz való egyenlő mértékű hozzájárása, Magyarország” cím alatt olvasható.

(www.eumap.org – www.romaweb.hu)